

Galaten 3 (vers voor vers).

3:1-5.

1. Paulus roept de Galaten op tot zelfbeproeving: Zijn jullie niet goed geworden? Willen jullie weer Joods worden? Maar Jezus is toch de Gekruisigde?!

De (nu) levende Jezus heeft zich in zijn aardse leven laten kennen als iemand, die steeds zichzelf (zijn eigen wil) vrijwillig kruisigde, als God dat vroeg, en die zich daarom ook letterlijk liet kruisigen toen God dat van Hem vroeg. Vanwege die gedemonstreerde en verkondigde gezindheid, was Hij anders dan de Joden. Ja, juist dáárom werd Hij door hen buitengesloten (vervloekt). Hij paste dus echt niet bij die scheefgegroeide, wettische, Joodse religie. En nu willen jullie, Galaten, die kant weer op?

De naam 'Gekruisigde' geeft dus aan, dat Hij letterlijk gekruisigd is geweest, maar de naam typeert ook de geestelijke houding van Jezus. Hij 'kruisigde Zichzelf' steeds vrijwillig (waar de liefde voor God en anderen dat vroeg); Hij leefde als het ware innerlijk 'gekruisigd'. Niet zijn wil stond voorop. Nee, zijn voedsel was het doen van de wil van zijn Vader (Joh 4:34). Zelfs toen zijn Vader tenslotte van Hem vroeg zich lichamenlijk te laten kruisigen. Dat die innerlijke bereidheid of gezindheid Jezus kenmerkte was de Galaten helder verkondigd. Dit vrijwillig-jezelf-willen-kruisigen-als-God-dat-vraagt kenmerkt ook der christenen, die zich door de Geest van Jezus laten leiden. Zo zijn ze mede-gekruisigden (Rom 6:6)

2. Galaten, via welke weg hebben jullie die Geest van God (wedergeboorte) ontvangen? Was dat via het doen van wetswerken? Nee, want die waren in mijn prediking bij jullie niet mijn boodschap. Het ging om geloof!

3. Zijn jullie zo dom? Jullie ontvingen de Geest en gaan nu bezig met uiterlijke wetswerken? Snappen jullie niet dat dat een geweldige stap terug is?

4. Door hun geloof ondervonden ook de Galaten juist ook vijandschap van de kant van de Joden. Het evangelie van wedergeboorte door de Geest van de Gekruisigde wezen de Joden fel af! Maar ... nu gaan jullie Joods doen?! Is dat lijden dat zij veroorzaakten dan voor niets geweest? 'Ware het slechts tevergeefs' (NV51).

Met dit laatste zinnetje waarschuwt Paulus waarschijnlijk, dat het ervaren en doorstaan hebben van die moeiten zelfs tegen hen zal getuigen bij Gods oordeel, als ze nu weer terugkeren tot wetswerken.

5. Nogmaals: gaf en geeft God de Geest en bijzondere krachten, omdat jullie wetswerken doen of omdat jullie God vertrouwen? Het is een retorische vraag.

In de NBV lijkt het een vreemde tegenstelling: enerzijds 'de wet naleven' en anderzijds 'naar Hem luisteren en Hem vertrouwen'. Dat lijkt hetzelfde. In het Grieks staan echter 'werken der wet' tegenover 'het luisteren van het geloof'. De tegenstelling is dus het doen van uiterlijke werken tegenover een vanuit geloof leven (van harte handelen vanuit innerlijk vertrouwen).

3:6-9.

6. Bij Abraham was toch ook van wetswerken nog helemaal geen sprake! Zijn gelóóf maakte, dat God hem rechtvaardig (be)vond!

Tim Keller e.a. beweren in het voetspoor van Luther, dat God Abraham vanaf dat moment als een rechtvaardige ging *beschóuwen*, terwijl Abraham dat feitelijk niet was. Dat is onjuist, want '*het geloof is Abraham tot gerechtigheid gerekend*' betekent, dat het geloof God overtuigde, dat Abraham Hem vertrouwde en zich ook van harte wilde laten inzetten voor God doel. Dát maakt een relatie goed. God constateert dat en noemt Abraham daarom rechtvaardig, ook al moest hij nog veel leren. Rechtvaardig zijn betekent dus niet dat je al volmaakt of volleerd bent, maar dat je de goede houding hebt naar God en met Hem mee wilt werken.

7. Alleen geloof maakt mensen rechtvaardig. Via geloof wordt de relatie goed. Dat was bij Abraham al zo – dat is altijd zo geweest en dat is de weg voor Joden en niet-Joden en ook voor de Galaten. Gelóvigen zijn kinderen van Abraham.

8,9. Aan Abraham werd al beloofd, dat heidenen, ja alle volken met Hem gezegend zouden worden door middel van het geloof. Ook zij zouden *door geloof* mensen van God kunnen worden – net als

Abraham zelf.

3:10-14.

10. Allen die het geloof afwijzen en blijven steunen op uiterlijke wetswerken zullen bedrogen uitkomen. Zij zijn volgens de Schrift 'onder de vloek', want zij doen niet alles wat de wet gebiedt. De wet/thora vraagt immers geloof! (9). Zonder geloof komt de hemelse liefde en rechtvaardigheid niet in mensen en wil God het leven niet verder zegenen, zo blijkt ook al in het OT.

11. De Schrift bevestigt dit duidelijk door te zeggen: '*de rechtvaardige zal door geloof leven*' of zoals de NBV vertaalt: '*de rechtvaardige zal leven door zijn trouw*' (letterlijk staat het in Habakuk 2:4, maar het is de duidelijke boodschap van heel het OT). Ook in de wet draait het om geloof. Daar gáát het God om!

12. Bij de wet, uitlegd door de Joodse wetgeleerden, gaat het niet meer om geloof, maar om het doen van uiterlijke plichten/wetswerken. Leviticus 18:5 lijkt dat wel te zeggen, maar dat is onjuist. '*Wie dat doet, zal daardoor leven*' klinkt alleen wettisch als je met een wettische bril op leest!

Wie beseft dat het in Gods wet altijd gaat om geloof, waardoor liefde en recht levende realiteit worden, leest dit woord uit Leviticus anders. Het gaat dan om leven in geloof. Dat bedoelde Mozes. En dat leven in of door geloof was en is haalbaar. Van dat laatste gaat Mozes zondermeer en voortdurend uit. Ook dit woord zegt dus, dat je door geloof (en wedergeboorte) zult leven.

13. Zonder geloof zijn we onder de vloek - waar de wet steeds voor waarschuwt. Dit gold ook voor de bloedeigen kinderen van Abraham, zoals Paulus en de andere Joden ('wij' en 'ons'). Israëls geschiedenis laat dit duidelijk zien. Van die vloek – die dreigt als je leeft zonder geloof - heeft Jezus ons vrijgekocht, door die wettische of geloofsloze godsdienst te bestrijden en te ontmaskeren als zondig, slecht en misleidend! Dat deed Hij definitief, door zich zelfs demonstratief door die ongeestelijke wet of godsdienst te laten kruisigen en vervloeken – zelfs overeenkomstig de letter der (wettisch gelezen) wet. Daar staat toch: '*Vervloekt is een ieder die aan het hout hangt*'. Jezus durfde het aan zich aan het hout te laten ophangen. En wettische mensen zeiden: 'zie je wel, Hij is een door God vervloekte'. Maar die wettische toepassing van de wet is een leugen als iemand onschuldig opgehangen wordt. Jezus was wel door mensen, maar niet door God vervloekt. Dat bleek met Pasen. God wekte deze door mensen vervloekte Jezus op uit de dood en gaf Hem zelfs alle macht! Daardoor bleek overtuigend dat het God – ook in zijn wet – om gelóóf gaat en niet om wettische wetswerken. Jezus leerde en ging de weg van geloof. Zo bevrijdde Hij ons van de vloek van de wet-zonder-geloof. Hij zette met zijn leven, dood en opstanding, de haast onbekend geworden weg van het geloof weer in het licht. Dat was in het OT en is in het NT, zowel voor Joden als heidenen, de weg naar de rechtvaardigheid.

Jezus werd door mensen vervloekt, gekruisigd, gedood! Ook toen bleef Hij geloven (= God vertrouwen en God en zijn naasten liefhebben). Dáárom wekte God Hem uit de dood op. God zelf bevestigde op Pasen, dat het geloof, dat Jezus had en verkondigde, de weg ten leven is. Ook Pinksteren bevestigde dat voor de ogen van heel Jeruzalem! De zogenaamd vervloekte Jezus, die ook in die uiterste beproeving bleef vertrouwen op God en zó betrouwbaar bleef, is nu door God tot Gods Koning gemaakt. Hij ontving ook de Heilige Geest om die nu wereldwijd te geven aan ieder die gelooft (Handelingen 2:33,38,39). NB: De woorden '... van de vloek vrijgekocht door voor ons een vloek te worden ...' worden vaak gelezen alsof het gaat om een plaatsvervangend dragen van onze vloek. Dit is niet bedoeld. Het gaat om de vaak gebruikte afgevlakte betekenis van 'vrijkopen', zoals bv in 1944/45 de geallieerden met hun inspanningen en bloed Europa 'vrijkochten' of bevrijdden van de vloek van de nazi's. De overwinning in Normandië was cruciaal en feitelijk beslissend, maar de bevrijding van heel veel mensen moest nog bewerkt worden. Zo is ook het werk van Jezus op Golgotha heel wezenlijk, maar de wereldwijde bevrijding van zonden zou daarna nog plaatsvinden. Na Pinksteren – voor ieder die gelooft. Deuteronomium 21:23 is niet aangehaald om te 'bewijzen' dat Jezus door God vervloekt was. Voor God is niemand vervloekt omdat hij/zij alleen maar aan een paal hangt. De misdaad die iemand begaan heeft en de verharding maakt iemand vloekwaardig. Alleen dán wordt deze symbolische straf terecht toegepast volgens Deuteronomium 21:22,23: '*Als iemand een misdrijf heeft gepleegd waarop de doodstraf staat ...*'. Mensen kunnen iemand ten onrechte (onschuldig) ophangen. Dat was bij Jezus

duidelijk het geval. Deze woorden uit de wet onderstrepen, dat Jezus door de Jóden vervloekt was volgens hún (wettische) wetsopvatting.

14. Voor heel de wereld is nu door Jezus – via Golgotha, Pasen en Pinksteren – volkomen helder bewezen, dat het geloof leidt tot wedergeboorte, rechtvaardigheid; tot alles wat vereist is voor het Koninkrijk van God. Geloof is de weg voor iedereen. En zo is de beloofde zegen van Abraham tot de heidenen gekomen. Zowel Joden als heidenen ontvangen door te geloven de beloofde Geest en zo de wedergeboorte. Nieuw, hemels, eeuwig Koninkrijksleven is mogelijk voor iedereen.

3:15-18.

15. Paulus wil het nu verhelderen door een vergelijking met een testament. Zo'n testament belooft iets en ligt vast. Het moet uitgevoerd worden en zal werkelijkheid worden als mensen wat beloofd was zouden geloven of serieus nemen.

16. God gaf aan Abraham en zijn nakomelingen/zaad zo'n testamentaire belofte. Hij beloofde hen een wereldwijd hemels koninkrijk¹. Paulus gebruikt nu (met een knipoog?) het enkelvoudige woord 'nageslacht/zaad' om te zeggen dat God zijn testamentaire belofte gaf aan Abraham en zijn ene zoon Izaak en aan diens nageslacht. Ook Christus hoorde bij dat nageslacht en de belofte is dus ook aan Hem gegeven. Ook Christus leefde – als mens – met die belofte en ook Hij moest die belofte gelóven! Jezus liet zich door dit geloof in die belofte beheersen/vormen!

Mens geworden in Abrahams/Izaks nageslacht, was Jezus ook een erfgenaam van de belofte. Ook Hij kon het beloofde Koninkrijk alleen (via het geloof) beërven. En na zijn leven in geloof heeft Hij het van zijn Vader ontvangen; Hij is zelfs de Koning van het Koninkrijk geworden. Aan Hem is (en wordt) de testamentaire belofte vervuld. Hij heeft (en zal) door te geloven de beloofde erfenis ontvangen en wij ontvangen het nu via Hem door geloof. Hij laat ieder die Hem gelooft in die erfenis delen.

Paulus weet natuurlijk ook wel dat het enkelvoudige 'zaad/nageslacht' meer mensen kan omvatten dan één mens (Christus). In 3:29 gebruikt hij hetzelfde enkelvoudige woord 'sperma' voor 'alle gelovigen'. Hij kan dus niet bedoelen dat alleen Christus het 'zaad' zou zijn. Daarom lijkt Paulus hier een woordgrapje te maken (met een serieuze ondertoon). Hij duidt hiermee tegelijk heel kernachtig aan, dat God via deze ene nakomeling, Christus, zijn beloften voor allen van dat gelovige nageslacht vervult. Het is een beetje moeilijk omschreven. Paulus lijkt ook te beseffen dat hij teveel tegelijk wil zeggen. Daarom stapt hij van dit redeneerspoortje af en maakt in vs 17 als het ware een nieuw begin: '*ik bedoel dit, ...*'.

17. Paulus was even op een zijspoor beland en afgedwaald van het punt wat hij wilde maken. Daarom leidt hij onze aandacht daarheen terug. Hij zegt hier in feite: wat ik wilde zeggen is, dat de belofte van redding door God gegeven werd *zonder* voorgeschreven wet(swerken). De wet van Mozes kwam immers pas 430 jaar later. Abraham en zijn zaad waren voor God rechtvaardigen/erfgenamen *door geloof* (cf. Genesis 15 en 17:1). Lang vóór de wet, was het testament er al en daaruit blijkt duidelijk dat het om geloof ging en gaat. Gelóvigen zouden het beloofde ontvangen. Een beloofde erfenis wordt alleen werkelijk jouw bezit als je de erfgever en het testament vertrouwt of gelooft. Zonder dit geloof kan het niet.

De besnijdenis is in Genesis 17 door God geboden. Ook dat was jaren nadat God Abraham zijn belofte gaf (Genesis 12) en hem rechtvaardig verklaarde vanwege zijn geloof (Genesis 15; Rom 4:11). Het geloof was en bleef het eerste en belangrijkste. Door dat geloof besneed Abraham ook zichzelf en zijn zoons gehoorzaam – Hij vertrouwde God.

18. De belofte speelt uiteraard in de wet een rol, maar is niet te danken aan de wet maar aan God. En de vervulling is bestemd voor gelovigen in vertrouwen/geloof gaan doen wat God opdraagt (ook in zijn wet). De Joodse wettische godsdienst drukt helaas het geloof uit de aandacht en zet wetswerken op de voorgrond. Wat in het OT er later pas bij kwam, wordt door de Joden op de eerste plaats gezet.

Ook in de wet van Mozes bleef het gaan om *gelóóf in de belovende God*. Wetswerken zonder geloof zijn wrange vruchten van een verkeerd zicht op de geschiedenis (en de wet). De wet vraagt juist om geloof en wilde Israël leren wat geloven ook concreet betekent.

1 Wat Johannes de Doper en Jezus later benoemden als 'het Koninkrijk van God' of als 'het Koninkrijk van de hemel'.

3:19-22.

19a. Paulus voelt dat iemand nu zou kunnen vragen: jamaar, als de wet niets veranderde – niets aan de beloften zelf en ook niets aan h oe die beloften vervuld zouden worden – waarom is de wet er dan bij gekomen? Hij stelt die eerlijke en terechte vraag dan ook. En hij geeft als antwoord: 'De wet maakt zonden, die er al waren, concreet herkenbaar als daden van *ongeloof*, opdat ze die zonden zouden nalaten en afleren.

Gods wil zijn volk leren wat *geloven* is, ook als Hij negatief concreet aanwijst wat ongelovig leven (zonde) is. De tien geboden hebben als basis of uitgangspunt wat staat in de voorzin of preambule: 'Ik ben de Heer, jullie God en Bevrijder'. Van Hem zijn ze! De tien woorden wijzen concreet aan wat het is: samenleven met Hem in geloof, liefde en vrijheid.

De wet is bedoeld om het geloven te onderwijzen en zo de Joden op te voeden t ot het geloof en de wedergeboorte normaal zou zijn. De wet is door God BIJ het testament gevoegd, maar is er niet mee in strijd. Het bleef gaan om dat testament; om de belofte dat eens Joden en niet-Joden volledig zouden geloven en de erfenis zouden ontvangen. De wet was een hulpmiddel naar en tot die tijd! Helaas stelde het nageslacht teleur.

19b,20. De wet is bij de berg Sinai gegeven in de hand van een middelaar, Mozes. Er was na de Uittocht duidelijk geen eensgezindheid tussen God en het volk. Geloven bleek moeilijk. Steeds zondigden ze weer. Met de wet moest Mozes het volk leren  en of eensgezind met God te worden. Middelaar en wet hadden als doel: mensen de gezindheid van God bij te brengen oftewel te groeien naar geestelijke volwassenheid.

Daarvoor blijkt echter – zo bewijst de geschiedenis – meer nodig te zijn dan een middelaar met een wet. Hartelijke eensgezindheid van het volk met God bleef vaak ver te zoeken. Slechts enkelingen werden geestelijk volwassen in de tijd van het OT. Als die innerlijke wedergeboorte er algemeen zou zijn, zou de door Mozes gegeven wet al minder nodig zijn, omdat God al meer alles in allen zou zijn. Dan zou er eenheid/verzoening zijn en zouden er geen twee partijen meer zijn die een middelaar nodig hebben.

Dit lijkt me de meest plausibele verklaring voor het moeilijke vers 20.

21a. De wet is dus niet in strijd met Gods beloften (of met het geloof dat bij de beloften past). De wet maakt het geloof zeker niet overbodig, maar vraagt er juist om en leert het.

21b. Want een wet heeft nog nooit rechtvaardigheid/wedergeboren leven voortgebracht.

22. Geen mens kan met een wet zijn eigen (hemelse) rechtvaardigheid of wedergeboorte bewerken. Dan mis je immers de kracht van boven en kun je de zonde niet de baas. De wet wijst de zonde alleen concreet aan en doet je beseffen dat mensen zonder geloof in de greep van de zonde zijn en blijven. De echte gerechtigheid ontstaat door wedergeboorte en is een belofte/gave van God. Hij gaf en geeft die aan mensen die geloven *zoals* Jezus.

Ook hier staat letterlijk '*het geloof van Jezus*' (NBV). Dat is het geloof dat Hij leerde  n voorleefde  n waarvoor Hij de hulp of kracht beloofde en geeft. Ons geloof is het geloof van Jezus; we geloven dankzij Hem en tegelijk ook zoals Hij. Tegelijk is ons geloof ook geloof *in* Jezus: we vertrouwen Hem en volgen Hem na in wat Hij voorleefde en leerde. Ook Hij geloofde wat God Hem leerde en beloofde.

3:23-25.

23. Nadat het geloof onbekend geworden was, ook bij Paulus en de meeste Joden en de Galaten, heerste de wet als een soort goede opvoeder. Ze waren 'onder de wet' met de bedoeling dat ze tot geloof zouden komen en in het geloof zouden groeien.

Wie God vertrouwt, gaat God al meer kennen en zijn wet 'begrijpen en beamen'. Keuzes worden al meer daardoor gekleurd. Gelovigen willen niet anders. Door dit geloof wordt het doen van Gods wil al meer 'natuurlijk' en vanzelfsprekend (in het hart geschreven). Dan ben je de opvoeder vaak v or en heb je die op den duur al minder nodig. Je bent dan volwassen. Geloven bepaalt onze keuzes en vormt ons tot rechtvaardig handelende mensen. Geloof maakt ons zo tot rechtvaardigen.

24. De wet was dus een opvoeder naar Christus toe of naar het geloof toe dat Hij leerde en vertoonde. Daardoor zou de wedergeboorte en dus de gerechtigheid een feit worden. En zo worden wij rechtvaardigen, zoals Christus door het geloof een rechtvaardige was/is.

25. Nu dit geloof er is (nu wij geloven zoals Jezus) zijn we door dit geloof wedergeboren en zo rechtvaardigen, heiligen. Nu is de wet, als de tuchtmeester om ons op allerlei manieren naar geloof en wedergeboorte te dringen, niet meer nodig. Het doel is immers bereikt!

Het spreken over de wet is ook in vs23-25 dus niet als iets negatiefs bedoeld, maar duidt Gods goede zorg aan voor zijn kinderen: bescherming en instructie zolang ze onvolwassen zijn naar hun volwassenheid toe. Door ongeloof ervoer Israël de wet vaak als een last of een wettisch juk. Nu brengt Jezus ons daar waar de wet Israël al had willen brengen: bij het volle geloofsleven.

3:26-29.

26. We zijn nu door het geloof op het goede nivo: 'kinderen van God': wedergeboren en rechtvaardig.

27. We zijn door de doop aan Christus verbonden en hebben, om zo te zeggen, Christus als een jas aangedaan – zijn geloof is nu ons geloof; zijn gezindheid is onze gezindheid.

28. Maakt niet uit wie of wat je was – je bent nu één met Christus. Je hebt de hemelse gezindheid en rechtvaardigheid!

29. Via Jezus hebben we hetzelfde geloof wat Abraham had en zijn we kinderen van Abraham en met hem erfgenamen van Gods beloofde Koninkrijk.